

ARBOGA KOMMUN

Strategisk och ekonomisk plan (SEP) 2023 - 2025

Resursfördelning

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Planeringsprocessen	4
3 Kommunstyrelsens uppdrag	6
4 Nuläge och framtid.....	7
5 Ekonomi.....	14
5.1 Drift	14
5.2 Investeringar	15
6 Barnkonsekvensanalys.....	20

1 Sammanfattning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och ansvarar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen har också uppsikt över övriga nämnders verksamhet och kommunal verksamhet som bedrivs i företag och kommunalförbund som kommunen är medlem i. Styrelsen ansvarar även för kommunens organisation, omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, lokalfrågor, näringslivs- och turistverksamhet, kommunikation, marknadsföring, samhällsplanering samt kontakter med externa myndigheter och organisationer.

Eftersom år 2022 var ett valår så skiljer sig planeringsprocessen från ett år då det inte är ett val. Vid ett valår så sker besluten om mål och resurser vid separata tillfällen och inte i ett samlat beslut. Detta beror på att det efter ett val sker en översyn av mandatperiodens politiska inriktning som påverkar målstyrningen.

Arboga befinner sig i en situation med ett gott ekonomiskt resultat åren 2020–2022 men med ekonomisk mer ansträngd situation på sikt. Framåt ökar behoven av välfärds-tjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen som pågår fortsätter de kommande åren. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna och det behövs ett ökat fokus på effektivisering och omprioriteringar. I likhet med kommunsektorn i övrigt finns ett stort behov av investeringar vilket innebär att det krävs ett större driftöverskott för att inte i hög grad behöva låna till investeringarna.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. För att trygga kompetensförsörjningen kommer arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare och ledarskapsutveckling fortsatt att vara i fokus. För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram. Viktigt i nuläge och framtid för styrelsen är också samverkan, digitalisering, resursfördelning, näringslivsfrågor, besöksnäring och kommunikation.

När kommunfullmäktige i november 2022 beslutade om nämndernas och styrelsens ekonomiska ramar för år 2023 krävdes effektiviseringar och besparingar i verksamheten för att få ett resultat större än noll. Kommunstyrelsen (inklusive kommunfullmäktige och överförmyndaren) har erhållit en ram år 2023 uppgående till 148 869 tkr. Styrelsen har fått en uppräknig i ramen för pensionskostnader för AKTAB, VMKF och VMMF samt Tjänsteperson i beredskap (TiB). Styrelsen har även fått en riktad ramjustering nedåt baserat på 2,14 procent av nettobudgeten. Denna justering motsvarar 1,7 miljoner kronor exklusive driftbidrag AKTAB plus ytterligare 0,7 miljoner kronor för detta driftbidrag. För att få en ekonomi i balans behövs ett antal åtgärder. Dels för att täcka ökade kostnader, dels åtgärder till den riktade ramjusteringen.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar för investeringsområden till kommunstyrelsen. Dessa finns sedan i specificerade i investeringsprojekt uppgående till 43 000 tkr för år 2023.

2 Planeringsprocessen

Planeringsprocessen resulterar i att kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår beslutar om en Strategisk och ekonomisk plan (SEP) där mål och resursfördelning framgår. En konkretisering av kommunfullmäktiges beslut sker i varje nämnd och styrelsen genom ett beslut om nämndens budget. I den årliga planeringsprocessen planeras och dimensioneras kommunens verksamhet och resurser. Den syftar till att ge förtroendevalda beslutsunderlag för prioritering och styrning av verksamheten samt ge förvaltningsledningen mål och ramar för sitt uppdrag.

Resursfördelning innebär att prioritera och fördela ekonomiska resurser till den verksamhet som ska utföras så att mesta möjliga nytta skapas av tillgängliga medel och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls. En helhetsvärdering ska göras av finansieringen av verksamheten i form av skatter, statsbidrag, taxor med mera. Resurser fördelas utifrån en värdering av behov i verksamheternas grunduppdrag och hur dessa förändras. Behovsförändringar som är till exempel volymutveckling, demografiska förändringar och pris- och löneutveckling tydliggörs i kommunens resursfördelningsmodell från kommunfullmäktige till styrelsen och nämnder.

Resurser fördelas utifrån två behov:

- Drift, ekonomisk ram för den årliga löpande verksamheten, intäkter och kostnader. Kommunfullmäktige fördelar ekonomiska ramar till kommunstyrelsen och nämnderna. Styrelsen/nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och ska anta principer/modeller hur resursfördelningen sker.
- En total ekonomisk ram för ett investeringsprojekts inkomster och utgifter samt förändrade driftkostnader. Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar på investeringsområde/projektnivå till kommunstyrelsen och nämnderna. För inventarier/ maskiner/fordon fördelas totala ramar till kommunstyrelsen/nämnderna. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde/ investeringsprojekt inom den totala investeringsramen. När det gäller inventarier/ maskiner/fordon har ansvarig nämnd rätt att besluta om omfördelning. Nämnderna har ett genomförande och uppföljningsansvar för investeringar.

Eftersom år 2022 var ett valår så skiljer sig planeringsprocessen från ett år då det inte är ett val. Vid ett valår så sker besluten om mål och resurser vid separata tillfällen och inte i ett samlat beslut. Detta beror på att det efter ett val

sker en översyn av mandatperiodens politiska inriktning som påverkar målstyrningen. Inför ny mandatperiod sker också en översyn av styrmodellen. Nämndernas och styrelsens underlag till Strategisk och ekonomisk plan (SEP) inlämnades i slutet av april för sammanställning inför budgetdagen den 3 maj. Underlagen, tillsammans med nulägesanalys, låg till grund för budgetberedningen som ägde rum tre dagar under maj månad. Underlaget från nämnderna är en analys som beskriver och värderar sin verksamhets nuläge och framtid. Underlaget innehöll även investeringsbehov de kommande tre åren. Efter avslutad budgetberedning kom de politiska partierna överens om att beslutet i kommunstyrelsen i juni enbart blev en beskrivning av nuläget avseende drift- och investeringsbudget.

Efter valet den 11 september återupptogs budgetarbetet och kommunstyrelsen/kommunfullmäktige beslutade i november om resursfördelning och finansiering 2023–2025. Resursfördelning per nämnd och styrelsen beslutas senast i mars 2023. Den politiska inriktningen för mandatperioden (Politiskt program) beslutas av kommunfullmäktige i januari 2023. Nämndernas och styrelsens konkretisering av de övergripande målen beslutas i mars-april 2023.

3 Kommunstyrelsens uppdrag

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i företag och kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin och verksamheten, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrningen, sammanställa förslag till Strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs hos fullmäktige samt övriga nämnder och styrelser. Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Styrelsen ansvarar även för kommunens organisation, omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, lokalfrågor, näringslivs- och turistverksamhet, kommunikation, marknadsföring, samhällsplanering, samt kontakter med externa myndigheter och organisationer.

Till kommunstyrelseförvaltningen hör kansli, HR, näringsliv- och turism, ekonomi och styrning, samhällsbyggnad och kommundirektör inklusive kommunikation.

4 Nuläge och framtid

Under denna rubrik sker en beskrivning och värdering av verksamhetens nuläge, framtid och dess utmaningar.

Allmänt

Arboga befinner sig i en situation med ett gott ekonomiskt resultat åren 2020–2022 men med ekonomisk mer ansträngd situation på sikt. Framåt ökar behoven av välfärdstjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen som pågår fortsätter de kommande åren. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna, och det behövs ett ökat fokus på effektivisering och omprioriteringar. Det är viktigt med prognoser av befolkningen. Även om totalbefolkningen skulle bli oförändrad så blir det tydliga förändringar mellan åldersgrupperna vilket påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler.

I likhet med kommunsektorn i övrigt finns ett stort behov av investeringar vilket innebär att det krävs ett större driftöverskott för att inte i hög grad behöva låna till investeringarna. I Arboga finns stort behov av en ny grundskola och ytterligare platser inom vård och omsorg.

En god ekonomisk hushållning ställer krav på att kommunen har en långsiktighet i sin planering. Det kräver till exempel en analys av verksamhetsförändringar på grund av den demografiska utvecklingen och att se koncernen i sin helhet. Det kommer finnas behov av årliga effektiviseringar/ omprioriteringar. Kan kommunen få ett starkt finansiellt handlingsutrymme finns goda förutsättningar att anpassa sig till framtiden utan skattehöjningar och alltför omfattande neddragningar i verksamheten.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. Konkurrensen om arbetskraften ökar bland annat till följd av stora pensionsavgångar och demografiförändringar. För att trygga kompetensförsörjningen kommer arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare och ledarskapsutveckling fortsatt att vara i fokus.

För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram. För att klara bostadsförsörjningen inför en demografisk utveckling måste fler bostäder av olika slag för äldre skapas. Det är viktigt att kunna möta upp med attraktiv, detaljplanelagd och byggklar mark för olika kategorier boende. Likaså att ha en bra planberedskap för att kunna erbjuda mark till försäljning för nyetableringar och för befintliga verksamheter i kommunen. För att kunna få fler etableringar till Arboga är det avgörande att få en betydligt bättre elförsörjning än nuläget. Ett arbete pågår tillsammans med Vattenfall och Mälarenergi.

Nedan beskrivs nuläge och framtid för verksamhetsområden och enheter inom kommunstyrelseförvaltningen.

Kommundirektör

För att möta framtidens utmaningar är det viktigt med strategiskt och operativt kvalitets- och utvecklingsarbete i samverkan med kommunledning, förvaltningar och kommunerna i Västra Mälardalen. Det viktiga arbetet med den fördjupade samverkan mellan Köping, Arboga, Kungör och Surahammars kommuner fortsätter och utmaningen i samverkan är att hitta nya vägar för att klara välfärdsåtagandena. Det kräver organisationer som vågar tänka nytt, mod och uthållighet innan det ger önskad effekt. En viktig pusselbit som gör samverkan unik är att näringslivet är med och driver arbetet framåt.

Ett antal kommunövergripande utvecklingsprojekt påbörjades under 2021 där kommunledningen identifierat behovet av översyn och utveckling. Under 2022 slutfördes vissa av dessa projekt och vissa kommer pågå även under 2023. Exempel på projekt som pågår under 2023 är gemensamt driftbolag inom VA med Kungsörs kommun, politisk inriktning kommande mandatperiod och översyn och omfattning av fritids- och kulturförvaltningen.

Kommunikationsarbetet har kretsat kring pandemin, kriget i Ukraina och arbetet med att leda och utveckla kommunens kriskommunikativa förmåga. Arbetet avser att bidra till att kommunen uppnår sina övergripande mål med hjälp av olika insatser och genom kommunikation skapa förståelse och förtroende för hur kommunen hanterar situationen. Inom kommunikation är det viktigt med samverkan med kommunens förvaltningar för att ge strategiskt och operativt kommunikationsstöd. Under 2022 har arbete pågått med översyn av den grafiska profilen och varumärket. Under februari 2023 släpps en reviderad arboga.se inklusive uppdatering av stadsvapnet. Under 2023 fortsätter implementeringen av den grafiska profilen.

I slutet av 2022 införde kommunen Tjänsteperson i beredskap (TiB). Det är en funktion som allt fler samhällsviktiga aktörer inrättar i sina verksamheter. Vid en händelse förväntar sig myndigheter och andra aktörer att Arboga kommun ska ha en tillförlitlig kontaktväg in i kommunen dygnet runt. Behovet av en TiB ökar mot bakgrund av vår alltmer komplexa omvärld och tillsammans med de krav på snabb samverkan med andra aktörer som oftast också har tjänsteman i beredskap. Behovet av en TiB har varit stort och att kunna ha en funktion för att möta medborgarnas förväntningar på att kommunen ska reagera och agera snabbt och korrekt vid allvarliga händelser, samhällsstörningar som kan leda till extraordinära händelser.

Kansli

Kommunstyrelseförvaltningens kanslienhet tillhandahåller resurser för sammanträdesadministration och ärendeberedning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och dess arbetsutskott samt för valnämnden. Kansliet ansvarar för sekreteraruppgifter för kommundirektör och kommunalråd. Kansliet samordnar utvecklingen av gemensamt arbetssätt och syn på sammanträdesadministration och ärendehantering och beredning för nämnderna. Kansliet ansvarar för service gentemot politiker och allmänhet. Vidare ansvarar kommunkansliet för statistiksammanställningar och befolkningsprognoser, administrationen för allmänna val och folkomröstningar, säkerhetsskyddsarbete, samordning av kommunens dataskyddsarbete samt svarar för vissa juridiska frågor.

I översyn om framtida uppdrag och omfattning av fritids- och kulturförvaltningen föreslås kansliet få ett utökat uppdrag som omfattar ledning, verksamhetsstöd, digitalisering, kommunikation, medborgarservice och administration. Enheten föreslås även ansvara för övergripande fritids- och kulturfrågor, bibliotek och Ekbadsbadet.

Bland utmaningarna finns fortsatt utveckling av digitaliserad ärendehantering, att skapa ett e-arkiv, förbättrad samverkan i VMKF för ärende- och dokumenthanteringssystemet. Under 2023 ska nya kommunfullmäktige och ledamöter i styrelsen och nämnder introduceras och utbildas. Ett projekt ska genomföras för införande av e-förslag i stället för medborgarförslag

HR

HR-enhetens uppdrag är att vara kommunens samlade och högsta kompetens när det gäller alla HR-frågor. Enheten tar avstamp i värdegrunden PUMI samt områdena ledarskap/medarbetarskap, arbetsmiljö och hälsa, kompetensförsörjning, likabehandling och mångfald som lyfts fram i kommunens policy för personalpolitik. Enhetens arbete sker i nära samråd och dialog med alla förvaltningar och bolag. Enheten ska även utforma kommunövergripande styrdokument i form av policyer och riktlinjer inom HR-området i enlighet med gällande lagar, föreskrifter och avtal och de beslut som fattas i kommunens beslutande organ och utifrån gemensamma värderingar och förhållningsätt.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. Konkurrensen om arbetskraften ökar bland annat till följd av stora pensionsavgångar. Under förra året togs en kompetensförsörjningsstrategi fram för hela kommunen. Under hösten och under början av året kommer kompetensförsörjningsplaner att tas fram på

förvaltningarna och i bolagen för att tydligare lyfta fram de aktiviteter och insatser som behöver göras för att trygga kompetensförsörjningen.

För att trygga kompetensförsörjningen och både kunna attrahera, rekrytera och behålla våra medarbetare kommer arbetsmiljöarbetet och att erbjuda gynnsamma arbetsvillkor att vara fortsatta viktiga områden att arbeta med. Vidare kommer ledarskapsutveckling och att arbeta med våra ledares förutsättningar att bedriva ett gott ledarskap att fortsatt vara i fokus.

Ekonomi och styrning

Enheten Ekonomi och styrning är kommunstyrelsens beredande och verkställande organ för den övergripande ekonomiprocessen samt modellen för styrning och ledning. Enheten har en konsultativ och samordnande roll mot nämnderna och förvaltningarna i ekonomifrågor. Som ägare av ekonomiprocessen ska enheten skapa förutsättningar för god ekonomisk förvaltning, erbjuda service och stöd i processen och driva på utvecklingsarbetet inom området. Kommunens styrmodell består av vision, värdegrund, strategiska områden, mål och mätningar. Huvuduppgifterna är att samordna och administrera kommunens budgetarbete, ge kommunledningen beslutsunderlag för ekonomisk planering, verksamhetsstyrning, medelsförvaltning, bokslut, årsredovisning, delårsrapporter, systemansvar för ekonomisystem och beslutsstödsystem, stiftelser samt kundfakturerings och krav-verksamhet. Enheten har även en samordnande roll avseende ekonomiprocessen i kommunkoncernen.

Med anledning av de ekonomiska utmaningarna nu och i framtiden samt de demografiska förändringarna så är det viktigt att resursfördelningsmodellerna tar hänsyn till bland annat hur åldersgrupperna i befolkningen utvecklas. Resursfördelningen har en central roll för ekonomistyrningen. Det gäller förmågan att använda medlen effektivt och med begränsade resurser klara av de behov som finns och nå uttalade mål. Därför är det viktigt att ha system för att fördela resurser och modeller för resursfördelning. Det finns framåt fortfarande behov av utveckling av resursfördelningen. Det är viktigt att resursfördelningen styr i den riktning som de politiska ambitionerna anger och bidrar till god hushållning av resurser.

Under 2022 har beslutsstödsystemet Hypergene införts som kommer ge cheferna ett bättre stöd för sin planering och uppföljning av ekonomi och verksamhet. Inför mandatperioden 2023-2026 har översyn genomförts av kommunens modell för styrning och ledning. Konkretisering av den politiska inriktningen kommer ske under första delen av 2023 i form av mål, indikatorer, mätningar och målvärden.

Näringsliv och turism

Näringsliv- och turismenheten ska bidra till utvecklingen av staden för boende, besökare och företagare. I Arboga ska det vara enkelt och attraktivt att etablera, driva och expandera företag. Arboga ska vara en inspirerande plats med tydlig kulturell och historisk profil, som erbjuder ett stort utbud av upplevelser till både boende och besökare. Marknadsföringen ska bidra till att skapa en lockande bild av Arboga som infrias och förmedlas vidare.

Enheten ska arbeta i samverkan i vår funktionella arbetsmarknad med privata och offentliga aktörer. Ett speciellt samarbete finns med Köpings och Kungsörs kommun med utgångspunkt i attraktivitet och kompetens.

Enheten ska bidra till att skapa ett bra lokalt företagsklimat. Via relationsskapande aktiviteter utvecklar enheten en positiv attityd till företag, företagsamhet och kunskap om branscherna. Enheten arbetar alltid med hög service, korta beslutsvägar, bra information och tydliga besked. Enheten skapar goda förutsättningar för etablerade och nya företag med kommunens samlade resurser, företagsstöd och övriga aktörer. Har en nära dialog med företagen vad gäller verksamhet, kompetensförsörjning och behov inför framtiden.

Enheten ska marknadsföra kommunen som en bra plats att driva företag på. Genom aktivt etableringsarbete och bra planförutsättningar verka för ett differentierat näringsliv som står emot konjunktursvängningar och en tillväxt av arbetstillfällen som matchar, och på sikt kan öka, befolkningsutvecklingen.

Enheten ska förmedla bra information om besöksutbudet genom att nå boende och besökare både fysiskt och digitalt. Vara uppmärksam på trender och händelser i regionen och arbeta proaktivt för att stödja integration hos näringen av nya tjänster. Verka för ett gott värdskap som bidrar till en positiv upplevelse av Arboga.

Enheten ska underlätta ett gästvänligt och upplevelserikt utbud, genom att erbjuda en coachande attityd gentemot näringen, bra arenor för evenemang och stöd i form av punktinsatser. Främja samarbete mellan besöksnäringsföretag och evenemangsarrangörer genom att ha en god kontakt med dessa och lyssna efter vad som efterfrågas av besökarna och besöksföretagen.

Enheten ska lyfta fram Arboga under platsvarumärket "Arboga - plats för inspiration". Genom att lyfta evenemang, aktiviteter, personer, natur, konst med mera i olika mediekanaler samt mötesforum i varumärkets namn. Få företag och kommuninvånarna att utvecklas till Arboga-ambassadörer och tillsammans sprida en stolthet över staden.

Enheten ska upprätthålla och sprida kommunens grafiska profil. Detta genom att överse, utveckla användningsområden och granska material från

kommunens förvaltningar så det håller hög kvalitet och får spridning. Bistå med produktion till kommunens övriga förvaltningar tillsammans med kommunikatörerna.

Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnadsenhetens huvudsakliga ansvar och uppdrag är att arbeta med ärenden som direkt hör till, eller berör, strategisk samhällsbyggnad. I detta arbeta ingår fysisk planering. På övergripande nivå innebär det översiktsplanering. Varje kommun ska ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen. Den visar främst kommunens långsiktiga vilja avseende utveckling och bevarande av mark- och vattenområden och av den bebyggda miljön. Även övergripande infrastruktur utgör en viktig del i planeringen och är en förutsättning för kommunens utveckling. Översiktsplanen ger i nästa skede stöd för framtagande av detaljplaner, som anger hur mark och vatten får användas och bebyggas mer i detalj och för ett begränsat område.

Nära knutet till den fysiska planeringen är genomförandet av detaljplaner. I enhetens uppdrag ingår ansvaret för kommunala markanvisningar, exploateringsavtal, förvärv och försäljning av fastigheter. Därutöver ansvarar enheten för upplåtelse av kommunens mark, förvaltning av kommunens deponier liksom för övergripande lokalfrågor.

En viktig och stor del av enhetens verksamhet är ansvaret för kommunens karttjänster och geografiska informationssystem (GIS). Detta innebär bland annat att hålla kommunens primärkarta uppdaterad och även kunna leverera kart-/GIS material till andra kommunala verksamheter och externa företag, myndigheter och privatpersoner. Nybyggnadskartor är en annan efterfrågad kartprodukt som används som underlag vid ansökan om bygglov.

Kommunalt markinnehav i kombination med en aktiv markpolitik och fysisk planering ger förutsättningar för en kommun att utvecklas i en positiv riktning och för att möta de utmaningar som bland annat befolkningsförändringar innebär. För att möjliggöra för Arbogas tillväxt och framtida behov av mark för bostäder, näringslivsetableringar, kommunens egna verksamhetslokaler samt rekreations- och friluftsliv är det viktigt att kommunen avsätter resurser för strategiska markförvärv. Förutom att säkerställa det framtida markbehovet och ge kommunen handlingskraft är ett kommunalt markinnehav en förutsättning för bostads- och näringslivsutveckling i en kommun där tillkomsten av byggbar mark oftast förutsätter kommunala initiativ, det vill säga där privata exploatörer med eget markinnehav i stort sett saknas.

Att från råmark till att kunna erbjuda byggklara tomter är en process som oftast tar flera år i anspråk. Därför krävs en stor framförhållning i den fysiska planeringen och utbyggnaden av infrastruktur där kommunala insatser krävs i

olika skeden, långt innan försäljning av tomter kan bli aktuellt. I detaljplaneprocessen är det vanligt att det ställs krav på utredningar för dagvatten, översvämningsrisker, buller, geoteknik och fastighetsrättsliga förhållanden med mera. Tendensen är att mängden utredningar har ökat med högre krav på klimatåtgärder. När detaljplanerna har vunnit laga kraft behövs oftast genomförande av fastighetsbildningsåtgärder. Därefter följer utbyggnad av infrastruktur.

Kommungemensam verksamhet/Teknisk verksamhet

För att renodla och förtydliga enheternas "egentliga verksamhet" finns en rubrik "Kommunövergripande verksamhet". Här samlas kommun-gemensamma verksamheter och avgifter så som till exempel driftbidrag Arboga Kommunalteknik AB, Räddningstjänsten i Mälardalen, Västra Mälardalens Kommunalförbund och Västra Mälardalen Myndighetsförbund.

5 Ekonomi

5.1 Drift

Drift, ekonomisk ram för den årliga löpande verksamheten, intäkter och kostnader. Kommunfullmäktige fördelar ekonomiska ramar till kommunstyrelsen och nämnderna. Styrelsen/nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och beskriver principer/modeller hur resursfördelningen sker.

Per enhet/verksamhetsområde (tkr)

Enhet/område/ vht, tkr	Utfall 2022	Budget 2022	Budget 2023
Kommunfullmäktige	1 662	1 475	1 526
Kommunstyrelsen	4 711	5 220	5 094
Överförmyndare	1 702	1 779	1 855
Kommundirektör	8 843	4 817	5 926
Kanslienheten	3 507	3 891	3 376
HR enheten	7 257	7 024	6 682
Ekonomi och styrning	9 111	9 288	9 476
Näringsliv o turism	5 890	6 444	6 512
Kostenheten	-73	0	0
Samhällsbyggnad	7 504	9 042	8 563
Teknisk verksamhet	19 303	19 752	20 120
Anläggningar	0	0	11 714
Gemensam verksamhet	62 702	65 325	68 024
-varav drift till VMKF	2 861	3 413	3 855
-varav drift till RTMD	11 046	11 148	11 533
-varav drift till VMMF	6 279	5 318	5 918
-varav drift till AKTAB	32 090	31 856	34 773
SUMMA	132 119	134 056	148 869

Princip/modell för resursfördelning

När kommunfullmäktige i november 2022 beslutade om nämndernas och styrelsens ekonomiska ramar för år 2023 krävdes effektiviseringar och besparingar i verksamheten för att få ett resultat större än noll.

Kommunstyrelsen (inklusive kommunfullmäktige och överförmyndaren) har erhållit en ram år 2023 uppgående till 148 869 tkr. Den totala ekonomiska ramen har fördelats enligt ovanstående tabell. En ramjustering har skett mellan fritids- och kulturnämnden då kommunstyrelsen har tagit över rollen som hyresgäst för vissa fritidsanläggningar.

Utgångspunkten är den ekonomiska ramen år 2022. Sedan har förändringar skett med anledning av prisökningar och kapitaltjänstkostnader. Styrelsen har fått en uppräknig i ramen för pensionskostnader för AKTAB, VMKF och VMMF samt Tjänsteperson i beredskap (TiB). Styrelsen har även fått en riktad ramjustering nedåt baserat på 2,14 procent av nettobudgeten. Denna justering motsvarar 1,7 miljoner kronor exklusive driftbidrag AKTAB plus ytterligare 0,7 miljoner kronor för detta driftbidrag.

För att få en ekonomi i balans behövs ett antal åtgärder. Dels för att täcka ökade kostnader, dels åtgärder till den riktade ramjusteringen. Ökade kostnader består av övervakning, bidrag ViS, anläggningar, lönekontoret VMKF, digitaliseringssamordnare, grafisk profil, fackliga företrädare och beslutsstödsystem. Åtgärder till den riktade ramjusteringen består förutom av generella neddragningar i verksamheten av borttag buffert för bostadsanpassningsbidrag, VMKF och kollektivtrafik samt några personalvakanser i avvaktan på avslutad rekrytering.

5.2 Investeringar

En investering definieras som ett inköp som är avsett att innehas stadigvarande i kommunen och som har en ekonomisk livslängd på minst tre år samt överstiger ett prisbasbelopp exklusive moms (52 500 kronor år 2023).

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar för investeringsområden till kommunstyrelsen. Nedanstående tabell visar investeringsområden (fet stil) och dess investeringsprojekt. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde respektive investeringsprojekt inom den totala investeringsramen. Styrelsen och nämnderna förutsätts att inte överskrida ramarna och vid befarad avvikelse ska i första hand omprioritering ske.

För större och/eller strategiska investeringar beslutar kommunfullmäktige om total-utgiften för projektet. Förskjutningar mellan åren kan ske och uppföljning ska ske vid prognostillfällen och i samband med kompletteringsbudget. Kompletteringsbudget, för investeringar som inte slutförts inom kalenderåret, beslutas av kommunfullmäktige i samband med beslut om årsredovisning. Kompletteringsbudget medges endast för de investeringar som inte hunnit slutföras under det aktuella kalenderåret. Betalningsplaner för större investeringar ska lämnas till kommunstyrelseförvaltningens ekonomienhet för planering av likviditeten.

Investeringsprojekt, tkr	Total budget flerårigt projekt	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Markförvärv		10 000	7 000	7 000	7 000
Näringsliv och turism, skyltar		700	1 000	0	0
Utrustning KF sal mikrofoner, projektor,voteringsystem		150	100	0	0
Kostdatasystem		115	0	0	0
Övriga inventarier kommunstyrelseförvaltningen		200	200	200	200
Digitaliseringsprojekt KAK regionen		500	500	0	0
Geografiskt informationssystem		350	0	0	0
Digitalisering detaljplan		300	0	0	0
Totalt kommunstyrelseförvaltningen		2 315	1 800	200	200
Friluftsbad bryggor		300	0	0	0
Friluftsbad		0	100	100	100
Elljusspår söder		4 500	0	0	0
Spår och leder		0	200	200	200
Totalt fritidsanläggningar		4 800	300	300	300
Trafiksäkerhetsåtgärder		590	500	500	500
Trygghet- och tillgänglighetsåtgärder		370	300	300	300
Totalt trafik, trygghet och tillgänglighet		960	800	800	800
Fiber		5 500	4 000	4 000	4 000
Gator, vägar, GC		3 100	1 900	4 000	4 500
GC Engelbrektsgatan		0	900	0	0
GC Sofiedahlsgratan		0	1 000	0	0
Storgatan	26 000	17 653	5 000	2 500	0
Gata Alphyddan 2		0	800	0	0
Gatubelysning		2 000	800	1 000	1 000
Ny infart Vasagymnasiet	5 500	500	5 000	0	0
Åtgärder enligt broplan		300	1 000	1 000	1 000
Västerleden		10 000	0	0	0
Reparation bro Västerleden		1 000	0	0	0
Ny grundskola infrastruktur	8 000	0	5 000	3 000	0
Beläggnings-UH övrigt		6 600	6 700	7 000	7 300
Lekparker		800	200	1 000	800
Utsmyckning torg/centrummiljö		0	300	0	0
Totalt gator, vägar, broar, lekplatser och GC-vägar		41 953	28 600	19 500	14 600
Fördjupad stabilitetsutredning etapp 3-8 utförande	9 500	1 500	0	4 000	4 000
Stabilitetsutredning Strandvägen-Ladbron		0	0	500	1 500
Nytorget		1 000	0	0	0
Teknikbacken					
Totalt övrig infrastruktur		2 500	0	4 500	5 500
Äbrinken etapp 3 Krakaborg	30 000	3 000	0	13 000	14 000
Norra skogen Asphällsvägen, gata	11 000	3 000	0	0	0
Norra skogen		0	0	0	0
Sätra Nordväst	21 000	9 000	0	0	0
Fasanen infrastruktur	2 000	0	0	0	0
Syrenen	2 500	2 000	0	2 000	0
Kastanjen	2 500	800	0	2 000	0
Fågelsjövägen, Brattberget	500	0	500	0	0
Totalt exploatering		17 800	500	17 000	14 000
Summa		85 828	43 000	53 300	46 400

Kommentarer 2023-2025

Markförvärv

Det är av stor vikt att kommunen har egen markreserv för kommande utveckling. Marken behövs både för framtagande av nya bostadsområden och

verksamhetsområden, men även såsom bytesmark för att kunna förvärva bättre belägen mark. Att, när tillfälle ges, komplettera markreserven är nödvändigt för kommunens möjlighet att styra Arboga kommuns utveckling. Om kommunen saknar lämplig byggklar mark kan det bli dyrt, och kanske omöjligt, att senare närmare in på exploatering frivilligt förvärva mark.

Kommunstyrelseförvaltningen

Befintliga skyltar vid infarter är runt tio år. Det är daterad teknik som ofta fallerar. Det är mycket kostsamt och i viss mån farligt att byta ut tygveporna med motiv. De ska ersättas med digitala kostnadseffektiva alternativ som är smidiga att uppdatera via webben. Kommunfullmäktigesalen är i behov av ytterligare investeringar i digital teknik. Digitalisering av samhällsbyggnadsverksamheten.

Fritidsanläggningar

Fritidsanläggningar avseende friluftsbad och spår/leder har under 2022 flyttats till kommunstyrelsen. Medlen från 2023 och framåt utgörs av planerat underhåll av befintliga anläggningar.

Trafik, trygghet och tillgänglighet

Trafiksäkerhetsåtgärder består under 2023 av avsmalning Snarhemsvägen och eventuellt Sofiedalsgatan samt hastighetsdämpande åtgärder längs Köpingsvägen. Trygghets- och tillgänglighetsåtgärder avser löpande återkommande poster.

Fiber

Avser investering i kommunens övergripande fiberstruktur. Här finns osäkerhet kring strategi och planering. Säkerheten kring verksamhetsfiber bör utredas och prioriteras.

Gator, vägar, broar, lekplatser och gång- och cykelvägar

Gator, vägar och GC-vägar avser kompletteringar eller ombyggnationer av gator- och GC struktur. Budgeterade medel avser större åtgärder inom området gata, väg GC som ej inryms i driftbudget, då dessa åtgärder är mer omfattande exempelvis byte av gatuöverbyggnad, mer omfattande arbeten avseende GC-nätet eller större trafiklösningar.

Gång- och cykelväg etapp 2 på Engelbrekts-gatan. Gång- och cykelväg vid nya LSS-boendet Alphyddan 2. Åtgärder av gatustrukturen till Alphyddan 1 och 2.

Storgatan avser renovering och viss ombyggnation av Storgatan och dess anläggningar. Storgatan planeras som årsöverskridande över 2024, då hänsyn bör tas till återställningsarbeten etappvis.

Gatubelysning är årlig budget och avser bland annat större seriebyten eller byten av stolpar och fundament samt kraftkablage. Detta kan med fördel utföras parallellt med ett pågående projekt.

Ny infart Vasagymnasiet; denna investering bör ses i ett större sammanhang där åtgärder för infrastruktur och trafikåtgärder har samband med projekten Syrenen, Kastanjen och det eventuella projektet Ladubackskolan.

Åtgärder enligt broplan är renoveringsåtgärder av kommunens bro- och tunnelanläggningar. Ny besiktning behöver genomföras under 2023 och revidering av åtgärdsplan.

Beläggningsunderhåll avser övergripande åtgärder utifrån årlig beläggningsplan.

Åtgärder av Gäddgårdsskolans infrastruktur avvaktar grundskoleprojektet. Svårbedömt tidsmässigt i dagsläget då det endast finns underlag i form av förslag till detaljplan samt infrastrukturens skisser kopplat till det.

Lekparkernas budget avser övergripande större reparationer samt kompletteringar av lekplatsanläggningar. En inventering bör genomföras avseende kommunens övergripande lekparkbestånd och skicket på dessa enheter. Utifrån det bör en strategi tas fram där behov och utgifter för övergripande åtgärder presenteras. För 2023 är behovet av investeringar avseende lekparker inte så stort. Bedömningen är att medel minskas till 200 tkr för 2023.

Utsmyckning torg/centrummiljö avser utbyte av blomlådor.

Övrig infrastruktur

Fördjupad stabilitetsutredning etapp 3–8 avser utredning och projektering av återstående etapp mellan Kajen och GC-bro Stenlöpet. Projektet påbörjat under 2022. Här kommer det förmodligen krävas en miljödom som säkerligen har en tidplan på cirka ett år. Kvarstående medel flyttas till 2023 som årsöverskridande projekt.

Nytorget, under 2022-2023 arbete med framtagande av bygghandling. Kvarstående medel 2022 flytta med till 2023. Inga belopp angivna i avvaktan på inriktning.

Projekt Teknikbacken avser vattenledning från Arbogaån till backen för att spruta snö. Kalkylerat belopp 7,5 mkr. Dialog med förening som söker bidrag. Belopp får anges i ett senare skede.

Exploatering

Åbrinken etapp 3 kommer troligtvis inte påbörjas under 2023 vilket gör att projektet flyttas framåt. Medel för projektering och utförande bör inordnas först när det finns en större säkerhet till detaljplan.

Projektet Norra skogen, Asphällsvägen utgår i avvaktan på framtagande av planprogram för Norra skogen. Norra skogen är området mellan Sätra och Arboga tätort.

Fasanen infrastruktur avvaktar övergripande beslut, skolfrågor samt Götlunda i helhet.

Syrenen avser byggnation av infrastruktur till kommande bostadsområde. Utförande under 2024 men kan tidigareläggas om exploatör kommer på plats.

Projektet Kastanjen avser en detaljplan som vunnit laga kraft och ska bli ett bostadsområde. Utförande under 2024 men kan tidigareläggas om exploatör kommer på plats.

Projektering av gata och infrastruktur under 2023 som avser förtätning av området mellan Brattbergsvägen och Fågelsjövägen.

6 Barnkonsekvensanalys

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020 vilket innebär att barns rättigheter stärks när det gäller de rättigheter som uttrycks i barnkonventionen. En riktlinje har antagits i kommunen och implementering för politiker, chefer och medarbetare har startat.

Arboga kommun har som ambition och mål att vid alla större förändringar som genomförs så ska konsekvenserna för barn och ungdom belysas. Den direkta påverkan på barn och ungdom bedöms som liten i förslag till resursfördelning 2023.